

Seminární práce - Silniční cyklistika

Historie kola

Již od pradávna se lidé pokoušeli vymyslet vozidlo poháněné vlastní silou (v hrobce egyptského vládce Tutanchamona byla nalezena kresba zobrazující zařízení poháněné odražením nohou od země), ale za opravdu první dopravní prostředek podobný dnešnímu kolu se dá považovat teprve tzv. drezína. Sestrojil ji v roce **1813** Němec **Karl Friedrich Drais** ze Sauerbronu v Bádensku a po něm dostala i jméno. Podobný stroj zkonstruoval sice už v roce 1791 Francouz **Medé de Sivrac** (tzv. „celerifera“ - rychloběžka, která se skládala ze dvou pevných kol spojených lavičkou), ale na rozdíl od něj měla drezína přední kolo ovladatelné pomocí oje. Jezdec na ní seděl obkročmo a při jízdě se odrazil nohama od země. Neměla žádné pedály, pouze dřevěná kola, velmi jednoduché sedlo a primitivní říditka. Dne 12. 7. 1817 na ní poprvé baron Drais urazil 15 km za hodinu! 12. 1. 1818 byla po několika úpravách patentována.

Protože odpichování od země bylo značně nepohodlné, pokoušeli se mnozí mechanici drezínu vylepšit. V roce 1840 skotský kovář Kirkpatrick Macmillan vyrobil první kolo s pohonem zadního kola přes táhla. Pan Milius z Themaru v Sasku vylepšil Draisovo kolo v roce 1845 tím, že na osu předního kola přidělal kliky se šlapátky. Téměř totéž provedl s drezínou i mechanik Philip Moritz Fischer ze Schweinfurtu. Francouz **Pierre Michaux** použil šlapadel v historii již po čtvrté. Svůj stroj nazval „vélocipede“. Michauxův velocipéd byl skutečným mechanickým dopravním prostředkem a znamenal rozhodný krok kupředu. Svoji rychlostí bez problémů předstihl drezínu, o čemž svědčí jeho vítězství v památném závodě na 1200 m v Saint-Cloudu u Paříže. V Anglii se vyráběly velocipédy celokovové, rám byl z ocelových trubek a kola drátěná. Místo ocelových ráfků se začaly používat úzké gumové obruče (podobné jako dnes např. u kočárků).

Postupem doby zkušenost ukázala, že čím větší je přední kolo, tím delší dráhu vykoná velocipéd na jedno „šlápnutí“. To vedlo k postupnému zvětšování předního kola a naopak zadní kolo se postupně zmenšovalo až dostal velocipéd charakteristický vzhled a říkalo se mu „**vysoké kolo**“. V roce 1870 si pánové James Starley a William Hillman nechali v Anglii patentovat první celokovové vysoké kolo s pryžovou obručí v ráfcích.

Historie cyklistiky

2500 let před naším letopočtem Sumerové vynalézají kolo jako takové.

1350 před naším letopočtem v hrobce egyptského vládce Tutanchamona a v egyptském Luxoru byla nalezena kresba, která zobrazuje zařízení poháněné odražením nohou od země.

1492 náčrty Leonarda da Vinci

31.5.1868 z iniciativy otce a syna Michauxových se v Paříži v parku Saint Cloud koná první cyklistický závod na 1200 metrů

1869 vyrobeno 50 000 velocipédů

1869 první cyklistický časopis La vélocipède illustré.

17.2.1869 první cyklistický meziměstský závod Londýn-Brighton.

15.8.1869 první cyklistický závod v Rakousku-Uhersku v Brně-Lužánkách

17.11.1869 první závod na silnici mezi Paříží a Rouenem (126 km a 300 závodníků)

1874 Český klub velocipedistů začíná pořádat Pražskou míli

1881 založen český klub velocipedistů

11.6.1882 ve Vídni se pořádá mezinárodní cyklistický závod na 1 míli, ve kterém zvítězil český cyklista Josef Kohout

1883 Založena Česká ústřední jednota velocipedistů.

15.3.1884 schváleny stanovy České ústřední jednoty velocipedistů.

15.10.1884 vychází první cyklistický, ale i sportovní časopis v Čechách - Cyklista.

1891 novináři vypsalí závod na 600 km z Bordeaux do Paříže.

1900 založena Mezinárodní cyklistická federace (UCI)

1.7.1903 první ročník Tour de France (byl vypsán dvěma novináři - Leféfr a Desrange). .
několik etap (300-500 km) o celkové délce 2400 km

1910 Tour de France bylo zavedeno do Pyrenejí (mimochodem - tehdy tam ještě neexistovaly silnice, jen svážnice pro dříví)

1921 se konalo první MS v silniční cyklistice

1927 se konalo první MS v silniční cyklistice profesionálů

1985 začíná éra nášlapných pedálů (Look a Time)

Závodí se v disciplínách:

silniční závod jednotlivců s hromadným startem – závod se koná na dlouhé vzdálenosti, jede se na silničním kole, viz Pravidla cyklistiky . Vítězí první závodník na cílové pásce.

časovka jednotlivců – intervalový závod, kdy každý závodník startuje sám, používají se časovkářské speciály. Vítězí závodník s nejlepším dosaženým časem na dané trati.

Tyto disciplíny se jezdí na MS A OH.

Etapový závod – je většinou kombinací několika závodů jednotlivců s hromadným startem a časovek jednotlivců, nebo družstev. Vítězí závodník, který dosáhne nejlepšího součtu časů všech jednotlivých etap.

Český svaz cyklistiky

Vznikl v roce 1883 v Praze na Smíchově. Je nejstarším sportovním svazem v České republice a jedním z nejstarších ve světovém měřítku. Roku 1900 - Česká ústřední jednota velocipedistů nebyla přijata v Paříži mezi zakládající členy UCI, neměla totiž dle některých funkcionářů nárok na samostatnost v systému Rakousko-Uherska. 1920 - Československá ústřední jednota velocipedistů byla přijata v Antverpách za člena UCI. 1948 - Vznikl Závod míru, který značně posílil mezinárodní prestiž naší cyklistiky ve světě. 1949 - Jan Veselý se stal naším prvním vítězem Závodu míru

Naše největší úspěchy:

Lubor Tesař -**bronz MS** 1993 silnice

Roman Kreuziger - zlato MS 2004 silnice U23

Tereza Huříková - zlato MS 2004 časovka juniorky

Mnoho vítězství v Závodě Míru a jiných etapových závodech.

Vítězství v etapách na nejprestižnější světové scéně jako je **Tour de France, Giro d'Italia, Vuelta España** (Svorada, Hruška, Konečný)

Osobnosti světové cyklistiky

Jacques Anquetil (Francie)

Tento francouzský cyklista jako první vyhrál Tour de France pětkrát v letech 1957 a 1961-64. Získal francouzský amatérský silniční titul v roce 1952, rok poté co začal závodit. V roce 1953 již jezdil jako poloprofesionální cyklista. 29. června roku 1956 na velodromu v Miláně překonal 14 let starý světový rekord v hodinovce legendárního Fausta Coppiho výkonem 46.159 kilometru. V roce 1961 Anquetil podruhé vyhrál Tour de France a pokračoval tak až do roku 1964. Jako první cyklista tak vyhrál čtyři ročníky po sobě a jako první vyhrál celkem pět ročníků Tour. Anquetil také vyhrál Giro di Italia v roce 1960 a 1964. Poté ještě Vueltu españa v roce 1963. V roce 1965 Anquetil vyhrál nejdelsí jednodenní klasiku Bordeaux - Paříž. V roce 1987 zemřel.

Bernard Hinault (Francie)

Na Tour de France startoval celkem osmkrát, z toho pětkrát dokázal zvítězit v letech 1978, 1979, 1981, 1982 a 1985. Druhý skončil v letech 1984 a 1986. Na Tour vyhrál 28 etap, takže je za Eddy Merckxem v počtu vyhraných etap druhý. Giro di Italia vyhrál třikrát v letech 1980, 1982 a 1985. Na kontě má ve dvou letech vítězství na Tour a Giru v jednom roce. V roce 1980 se stal Místrem světa a v roce 1981 skončil třetí.

Miguel Indurain (Španělsko)

Někdejší cyklistický šampion Španěl Miguel Indurain jako první v historii vyhrál Tour de France pětkrát za sebou, v roce 1996 získal olympijské zlato v časovce a o rok později, na samém vrcholu, skončil se závoděním a zůstal legendou. Za dvacet let profesionální kariéry našlapal na kole dobrých půl milionu kilometrů. Objemný seznam jeho vítězství rámuje léta 1984 až 1996, Tour de France pokořil v letech 1991 až 1995. Rok poté získal zlato v časovce na olympijských hrách v Atlantě. V roce 1995 byl mistrem světa v časovce jednotlivců. Dvakrát vyhrál závod Giro d'Italia. Poslední trikot oblékl v čtyřiceti letech. A paradoxně nikdy nevítil na domácí Vueltě.

Eddy Merckx (Belgie)

Eddy Merckx se narodil 17. června 1945 a je považován za největšího cyklistu 20. století. V kariéře má na kontě více jak 500 vítězství. Byl přezdíván jako "kanibal". Uměl zajet všechno. Na Tour de France startoval sedmkrát. Vyhrál pětkrát celkově (1969, 1970, 1971, 1972 a 1974) a 34 etap. V roce 1975 skončil na druhém místě. Při vítězství na Tour de France v roce 1969 na sebe upoutal světovou pozornost. Dokázal získat žlutý trikot (maillot jaune) jako celkový vítěz závodu, zelený trikot pro nejlepšího spurtera a červeno – bílý puntíkatý trikot pro nejlepšího vrchaře. Dodnes je tak jediný cyklista, kterému se podařilo získat všechny tři trikoty při jediné Tour de France. Ostatní závodníci ho nazývali "kanibalem", protože odmítal taktickou jízdu. V jeho vrcholném období najezdil na kole přes 35000 km za rok. Dokázal vyhrát Tour de France celkem pětkrát. V roce 1972 také dokázal zajet hodinový rekord v Mexiko City výkonem 49,432 km. Pětkrát také zvítězil v etapovém závodě Giro di Italia (1968, 1970, 1972, 1973 a 1974), v letech 1967, 1971 a 1974 se stal Místrem světa v silničním závodě. No a aby to nebylo málo, tak ještě třikrát vyhrál závod Paříž-Roubaix známý jako Peklo severu. Merckx je jeden ze čtyř cyklistů kteří dokázali vyhrát všechny tři největší etapové závody Tour de France, Giro di Italia a Vuelta España. Později byl vyhlášen nejlepším cyklistou století. S cyklistikou skončil v roce 1978.

Lance Armstrong (USA)

Dokázal šestkrát vyhrát na Tour de France. Americký cyklista Lance Armstrong vyhrál jako první jezdec v historii sedmkrát v řadě nejslavnější etapový závod Tour de France.

Armstrong překonal Jaquese Anquetila, Eddyho Merckxe, Bernarda Hinaulta i Miguela Induraina: tito cyklisté vyhráli Tour pětkrát. Díky svému vítězství v časovce se Armstrong navíc dostal mezi pět nejlepších etapových šampionů historie Tour de France.

- 1989: stal se národním šampionem v triatlonu
- 1990: znovu národním šampionem v triatlonu
- 1990: 11. místo na Mistrovství světa s nejlepším časem jako američan od roku 1976
- 1992: olympijské hry 14 místo
- 1993: 62. místo na Tour De France (vyhrál 8. etapu)
- 1996: opět se dostal do Olympijského týmu na olympiádu do Atlanty.
- 1998: 4 místo na mistrovství světa
- 1999: vyhrál Tour de France
- 2000: opět zvítězil v Tour de France
- 2001: po třetí zasebou vyhrál Tour de France
- 2002: po čtvrté vítěz Tour de France
- 2003: po páté vítěz Tour de France
- 2004: po šesté vítěz Tour de France

Osobnosti české cyklistiky

Jan Veselý - 1949: Závod míru, 1. místo, náš první vítěz

1950: MS, 9. místo

1952: Závod míru, 2. místo

1952: OH, Helsinky (Finsko), Nedokončil kvůli pádu

1955: Závod míru, 2. místo

27x mistr republiky

Vítěz 16 etap Závodu míru

Jan Smolík -1964: Závod míru, 1. místo
1965: Velká cena L Humanité, 1. místo
1967: Kolem Rakouska - celkově, 3. místo
1970: Tour Bohemia - celkově, 2. místo

Jan Hruška - 2002: Volta ao Algarve, 14. místo
2002: Tour of Murcia, 2. místo
2002: TIRRENO ADRIATICO, 8. místo
2003: Tour of Murcia, 2. místo
2004: Kolem Německa - celkově, 3. místo
2005: Kolem Beneluxu - celkově, 13. místo
2005: Kolem Beneluxu - časovka, 4. místo

Tomáš Konečný -1997: Tour of Taiwan - etapa, 1. místo
1998: V.C. Beauce - etapa, Kanada, 1. místo
1999: Vuelta Rioja - etapa, 1. místo
1999: Herald Sun Tour - etapa, Rakousko, 1. místo, 2x
1999: MČR, jednotlivci, silnice, 1. místo
2000: Völkermarkter Radsporttage, Rakousko, 1. místo
2000: Vuelta - etapa, Španělsko, 1. místo
2000: Vuelta - celkově, Španělsko, 16. místo
2000: MS, jednotlivci, 9. místo
2001: Tour de Mediterranee - celkově, 19. místo
2004: Kolem Saska - celkově, jednotlivci, silniční závod, 2. místo

Lada Kozlíková -1997: MSJ, San Sebastian (Španělsko), jednotlivci, časovka, 9. místo
1997: ME, jednotlivci, stíhací závod, 7. místo
1999: ME, jednotlivci, časovka, 6. místo
2000: ME U23, jednotlivci, časovka, 1. místo
2001: ME U23, Brno, stíhací závod, 1. místo
2001: ME U23, Brno, bodovací závod, 1. místo
2002: Nejlepší cyklista ČR, 1. místo
2002: MS, Kodaň (Dánsko), scratch, 1. místo
2004: OH, Atény (Řecko), silniční cyklistika, časovka jednotlivců, 5. místo
2004: MS, Verona (Itálie), silniční cyklistika, silniční závod, 33. místo
2005: MČR, Blšany, silniční cyklistika, časovka jednotlivců, 1. místo
2005: MČR, Blšany, silniční cyklistika, silniční závod jednotlivců, 1. místo

Pavel Padrnos - 1995: Závod míru - celkově, jednotlivci, 1. místo

Ján Svorada -1990: Závod míru, 1. místo
1990: Nejlepší cyklista ČR, 1. místo
1994: 3 x etapa Giro d Italia, 1. místo
1996: MČR, jednotlivci, silniční závod, 1. místo
1996: Nejlepší cyklista ČR, 1. místo
1997: 3 x etapa Vuelta a España, 1. místo
1997: Nejlepší cyklista ČR, 1. místo
1998: MČR, jednotlivci, silniční závod, 1. místo
1998: Etapa Tour de France, Cork, 1. místo

1998: Nejlepší cyklista ČR, 1. místo
2000: Etapa Giro d Italia, 1. místo
2000: Etapa Giro del Trentino, 1. místo
2001: Etapa Tour de France, 1. místo
2003: Nejlepší cyklista ČR, 1. místo
2004: OH, Atény (Řecko), silniční závod, 63. místo

Zdroje: Ivan Soulek, Karel Martinek: CYKLISTIKA, Grada Publishing 2000

www.csc-cyklistika.cz

www.sterba-kola.cz

www.bikepoint.cz

www.sportovci.cz